

JOAQUIM RUYRA

Molt y ben llargament s'ha debatut la qüestió de si respecta a un home important —important en el sentit d'haver realitzat i haver-nos deixat una obra mestre, —cal o no escindir les dues personalitats, artística i humana, que en ell concorren. Jo deixo que cadascú pensi com vulgui, i en concedeixo la mateixa llibertat. En la meua opinió, cada individu té una única personalitat, síntesi dels diferents vectors que la integren. Per tant, jo no sabria pas establir diferències, poso per cas, entre en Verdaguer, sacerdot y en Verdaguer, poeta. Hi ha un Verdaguer, que fou sacerdot i poeta. En Verdaguer home. I crec que és l'home, l'home en síntesi, el que realment interesso. Es digué: Verdaguer, Napoleó o Ruyra.

S'està preparant a Blanes, per al proper dia 29 de setembre, una festa d'homenatge a Joaquim Ruyra. Ruyra cantà la Costa Brava amb amor i ploma mestra. La Costa Brava vol reire-li homenatge, i Blanes, amb privilegi de llei, s'ha posat capdavantera en l'organització de les festes. Les altres ciutats de la Costa Brava, s'adhereixen de cor a l'homenatge. La nostra ciutat, pel seu compte, a més de sumar el seu voler a les festes de Blanes, desitja dedicar un dia a la memòria de Ruyra. Agustí Calvet i Mossén Pere Ribot faràn els parlaments i ens donaràn notícia d'ell en el curs de l'Acte d'Homenatge.

En sentir a parlar de Ruyra, ara, durant aquests dies, amb una assiduitat desacostumada, a l'ensems que m'ha mogut a fullejar els seus llibres, m'ha empès a apropar-me a la seva vida, a la seva manera de viure-la, que, fins, avui, desconeixia. Un seu bon amic i admirador em contà un dia, en l'hora calma d'havent dinat, llargues coses d'ell i de la seva franca bonhomia. Espigolant d'ací i d'allà, com Rhut, he fet la meua garba. No, en el meu camp.

Voldria que, a través d'aquesta garba, lector, trascendint el que és pura anècdota, arribessis a l'home bo, humil, assenyat, clar de pensament i ric d'esperit que fou en Joaquim Ruyra.

El seu primer acte polític a Riudarenes

Joaquim Ruyra milità sempre en el partit de «La Lliga Catalana».

En una data determinada, Francesc Cambó va parlar-li de la conveniència de presentar-se a les eleccions per a diputats. El nostre home, no massa convençut, acceptà. I ja el tenim fent via cap a Riudarenes en una tartana, disposat a pronunciar el seu corresponent discurs!

Arribats al poble, els senyors de la comissió li contaren que el seu contrincant polític havia despoticat d'ell a bo i millor en el parlament que havia fet el dia abans. «Ara, que vosté no s'amoïni, —afegí unde la colla—, també pot

dir d'ell això, allò altre i el de més enllà». (El consell fou meridiana-ment gràfic.)

—I jo haig de dir tots aquests disbarats d'aquest pobre home que no conec? voleu que us ho digui? Que aquest noi, giri la tartana i que em porti a casa!

Arribat a casa seva, telefonà a Cambó, dient-li:

—Francisquet, no serveixo pas per a polític.

Defugint homenatges

Malgrat el seu fracàs en el camp de les activitats polítiques, Ruyra seguí fidel als principis de «La Lliga». Quan es separaren del partit, el grup d'Acció Catalana, Nicolau d'Olver pressionà per tal que els seguis, però inútilment.

Per premiar la seva fidelitat, la Lliga proposà de canviar el nom del carrer on ell vivia, —Bretón de los Herreros—, pel nom del propi escriptor.

Informat en Ruyra d'aquests propòsits, cuità de dir a Cambó:

—Noi, desautoritza els teus amics. Jo no consenteixo treure un mort viu, per a posar hi un viu mort.

Un altre vegada, la direcció i la redacció de «El Matí», periòdic en el qual Ruyra col.laborava, decidiren de fer-li un homenatge.

—Honsors.....? —espetà en Ruyra—, però, quina diferència hi ha entre un homenatjat i un home natxat?

Els del «Recull» que barrinaven els mateixos propòsits d'«El Matí», feren mans i mànegues per tal que en Ruyra acceptés, i trobaren finalment el camí de la seva aquiescència.

L'homenatge consistí en portar corporativament «El rem de trenta quatre» als peus de la Verge del Vilar (Blanes). Ruyra restà encisat i s'emocionà de vitalitzar la llegenda que ell mateix havia creat.

Entre flames

Quan el foc de les Gavarres, Ruyra aconseguí remoure els sentiments patris amb tres articles que publica a «La Veu de Catalunya» i que foren reproduïts en tota la premsa d'Espanya.

La suma que es recollí en la recaptació fou més que considerable. Resarcits, els damnificats, de les seves pèrdues, quedaren encara diners per a obrir la carretera de Quart a Montnegre i per a restaurar l'església del darrer llogaret.

El dia d'obrir de nou l'església al culte, els pagesos, agrairts, volgueren ce-

lebrar-ho amb una festa, però no s'acabaren d'entendre amb el senyor Rector, el qual no volia accedir a permetre un ball. Ruyra, volent unificar les voluntats, llimà les dissensions i donà la idea de fer tocar sardanes. Però, que voleu?, els pagesos entossudits amb el ball, s'enfadaren llavors amb el pobre Ruyra, i tant s'embolicaren les coses, que l'ompliren d'improperis, acusant-lo d'haver-se aprofitat de llur miseria per a un egoista i innoble guany.

Ruyra quedà astorat, car ell, encara que promotor de tota la campanya, havia deixat en mans de dues entitats bancàries la part econòmica de cobraments i pagaments. Brandant el cap d'un costat a l'altre, Joaquín Ruyra mormolava:

—I tots deuen pensar igual... Ja que el que no crida, calla. Aquí sobro. És trist, és trist. Però, com servar-los rancor, si han sofert tant...?

Era proverbial en Ruyra la seva deixadesa en el vestir i l'oblit de les més perentòries normes d'higiene personal. Sembla que no es suficient, per a justificarlo, el fet dissortat de la neurosi de la seva muller, la que en el seu món estrany i anormal reduïa tota la cura que havia de tenir del seu marit en un obsessiu tricotejar-li mitjons. (Arribà a aplegar-ne dos cents parells.)

La seva deixadesa era, doncs, també una cosa d'ell, Deixadesa que no lliga amb la seva pulcritud espiritual, i que per a explicar-li no ens queda altre recurs que admetre en Ruyra una beatífica ceguera, un no-saber copsar ni, l'encant d'unes mans netes ni la repugnància d'un vestit enllardofat. Talment com un infant, devia tèmer les ensabonades. Talment com Sant Roc, lluia eternament sobre la seva roba la dubtosa condecoració de centenars de taques. Més d'una vegada el varen prendre per un captaire.

Dia d'almoïna

Molt amic, Ruyra, de Mossén Nadal de Cassà de la Selva, un divendres es personà a casa seva. Una llarga corrúa